

**LA GUERRA, LA GANA,
MANRESA I MONET**

ALEIX SOLERNOU PUIG

“ENCARA SENTO EL SO DE LES SIRENES”

PEPITA ROQUETA REIG
(MANRESA, 25 DE DESEMBRE DE 1930)

La Pepita tenia cinc anys quan va començar la guerra. Era una nena alegre, juganera, de somriure murri i de mirada inquieta. Per ella la guerra va arribar sense avisar, sense que sabés el significat i les conseqüències d'una paraula que ho va capgirar tot. La guerra es va escolar per la porta de casa i va impregnar les habitacions, els carrers i les places on jugava cada dia. La Pepita es va fer gran, de cop i volta.

La guerra és una cicatriu gravada a la pell que l'ha acompanyat durant tota la seva vida. Ara, a punt de complir els noranta anys, segueix recordant aquells dies. No se'ls treu del cap. Hi ha records que no se'n van, que no volen marxar. N'hi ho faran mai. Amb una claredat excepcional, la Pepita rememora la Manresa de la guerra, les misèries que hi havia i la gana que va passar. Tampoc oblida el so de les sirenes que obligava a aturar-ho tot, a arrencar a córrer camí al refugi, tan de pressa com pogués, com si a cada gambada s'aferrés a la vida i deixés enrere la mort, que venia del cel.

Pepita vostè sempre ha sigut tan alegre?

Sempre, sempre. Les meves amigues deien: “la Roqueta és ben boja”. *(Riu en recordar-ho)*. Des de petita que reia molt. No ho sé, he sortit d'aquesta manera. I mira que les he vist de tots colors.

Aviat en farà noranta.

Déu-n'hi-do els anys que tinc. No m'ho sembla pas que en tingui tants. M'agrada el riure, els *xistes* i m'agrada tot. A la família els hi he dit que es preparin, que encara em queda molta corda. I es posen a riure.

Quan va néixer?

Vaig néixer a l'hospital de Manresa el dia 25 de desembre de 1930. M'agrada fer anys el dia de Nadal. El meu pare va córrer de seguida a declarar-me. Hi va anar a les 3 de la tarda. *(De cop i volta, la seva cara s'entristeix)*. La meua mare la vam enterrar el 2 de febrer de l'any següent, el dia de la Candelera. No estava gaire bona, patia dels pulmons... No l'he coneguda mai.

[Continua a la pàgina següent]

Suposo que la va trobar molt a faltar.

(Silenci). La vaig trobar a faltar. Sí, això sí... Només penso: "l'hagués coneguda, l'hagués coneguda...". *(S'emociona i se li humitegen els ulls)*. Mira... També vaig pujar i au, però esclar... No la vaig poder conèixer. Pobre el meu pare també... Es veu que el metge li va dir que havia de fer un pensament i tornar-se a casar. I que el primer que havia de fer era donar-me a dida.

I us va donar a dida?

Sí, em va donar a dida i les vaig passar canutes. Verge de Déu. Un dia, el vigilant no va poder més i va avisar el meu pare perquè se m'endugués d'allà. Es veu que la dona que em cuidava tenia una filla i se n'anaven a ballar sardanes i jo plorava tota la nit. Llavors el meu pare va entrar i em va trobar en un bressol ple de xinxes. Ple de xinxes! Tenia la pell plena de bombolles. El meu pare em va agafar, em va anar a rentar, em va posar les camisetes netes i es veu que em vaig posar a riure. Reia d'una manera... *(Es posa a riure)*. Es veu que em va dir: "no patiràs mai més eh, que el teu pare t'estima molt". I jo contenta. Al cap de poc, el meu pare es va tornar a casar.

Com es van conèixer el seu pare i la seva mare?

La mare era francesa. Es van conèixer a França, on la meva mare treballava a les vinyes. Es van enamorar i va venir cap aquí. En aquell moment, el meu pare portava l'autobús de Manresa a Sant Joan i de Sant Joan a Manresa. Ell no sabia gaire francès, però es veu que la mare parlava espanyol. Es deia Concepció Reig Monet i eren parents amb aquell pintor, el Monet.

El Claude Monet?

Sí, eren parents amb el Monet. Em fa molta gràcia

això. M'hauria agradat conèixe'l. I m'hauria agradat poder anar amb la meva mare a veure'l. Hi hauríem pogut anar tots plegats. Malaguanyat... Qui sap els anys que fa que és mort. Es veu que es feien amb la meva mare. Devien ser cosins.

Mai va tenir l'oportunitat de conèixer en Claude Monet?

Mai. Tot el que sabia d'ell m'ho havia explicat el meu pare quan vaig ser una mica més gran. En aquell temps, era molt difícil viatjar i costava moltes peles. I en morir la mare pràcticament vam deixar de tenir contacte amb la resta de la família.

Quins són els primers records d'infància que li vénen al cap?

Recordo que la madrastra, a qui em van fer dir-li tia, em passejava per Sant Domènec i per Can Jorba. Allà hi treballaven els meus tiets; un estava als mobles i el meu padrí s'ocupava de la secció del menjar. La tia em va estimar molt. Molt. Em va fer pujar molt bé.

A on vivíeu?

Vivíem en un segon pis a l'Era del Firmat, que en deien la Casa Vermella. El pis era petit, era com unes golfes. Teníem dues habitacions, cuina i menjador, i una mica de terrat amb el safareig. Els propietaris del pis volien que marxéssim. Deien que pel que pagàvem, no tenien ni per tirar-li sal a l'olla. El meu pare conduïa l'autobús i anàvem justos. Fins i tot, em feia pelar al zero, com un nen, perquè no arribàvem.

I què me'n diu de l'escola?

Ho vaig disfrutar molt. Primer vaig anar als Infants, i després a l'acadèmia Ribes. M'agradava molt. Les notes pujaven i baixaven perquè era molt de la broma. Era tranquil·la. Tot ho veia bé.

La Pepita (la segona per la dreta) amb la seva tia (Teresa Baraldés), el seu pare (Miquel Roqueta) i la seva amiga, somriuen en una imatge de principi dels anys quaranta. / Arxiu particular.

En el temps lliure, jugava molt al carrer?

Quan vaig ser una mica més gran, corríem pel carrer amb una pilota que teníem, com si juguéssim a futbol. I ballàvem sardanes. També anàvem a veure a un marmolista, saltàvem la tanca i li trencàvem algun màrmol. Jo portava un llaç vermell al cabell i sortia el propietari i deia: "si enganxo la del llaç vermell...!". *(Esclata a riure)*. Érem canalla. Érem canalla. Què vols fer-hi?

Quan va esclatar la guerra vostè era molt petita. Quins records guarda d'aquells dies?

Recordo quan venien els dolents i no ens donava temps d'arribar al refugi. A la meva germana i a mi, el pare ens feia posar ben estirats a terra, ben quiets, i ens donava un ganivet perquè ens el col·loquéssim a la boca. Ens deia que així la metralla no ens mataria.

Devia passar molta por.

Sí, sí, sí, això sí. Quan sentíem les sirenes deixàvem tot el que estàvem fent i corríem. Quan les sentíem, ens tornàvem bojós. "Va, va, va", ens deien. I ja corríem, ja. El meu pare venia darrere nostre. Qui no tenia por era la tia. No va venir mai al refugi. Ella es quedava al pis, recolzada en un pilar. Deia que no li havia de passa res. I no li va passar.

Quina valentia.

Era molt valenta la meva tia. Estava convençuda que encara que caiguessin bombes no li farien res. Ella li deia al meu pare que ens quedéssim al pis, que pel carrer ens metrallarien. Però el meu pare no li feia cas. Tenia por, era normal. Érem més covards. I quan tocaven les sirenes, vinga córrer cap al refugi del castell.

Encara sent el so de les sirenes?

Sí, encara sento el so de les sirenes. Allò queda. Impressionava molt. Quan venien els avions ja senties uuuuuuuu... (*Imita el so de les sirenes*). I anava pujant... Verge Santa. Feia una fressa... "Ja podeu anar", deia la tia. "Aneu, aneu". Sonaven tres cops i nosaltres ja érem dins del refugi. De l'Era del Firmat al refugi del Castell no en teníem gaire.

El seu pare no va anar a la guerra?

No, no. Va estar de sort. En canvi, el pare d'una meva amiga el van cridar, va haver de traspasar l'Ebre i els que no sabien nadar ja estava, eh, ja nedaven riu avall. El meu pare va conduir l'autobús durant la guerra. Feia viatges cap a Sant Joan, El Pont de Vilomara i Sant Vicenç. Es veu que en algun d'aquests viatges, diria que a Sant Vicenç o a El Pont de Vilomara, va veure homes que espeternegaven a la cuneta. Espeternegaven perquè s'estaven morint. El meu pare va parar l'autobús i va baixar per auxiliar-los. Es veu que els rojos el van apuntar amb el fusell i li van dir: "*Adelante o si no, le matamos a usted*". I per força va seguir el seu trajecte. Si no, els hagués auxiliat. Compta com anaven, eh.

Terrible.

Aquesta història l'explicava dotzenes de vegades. Ho tenia molt clavat, del susto que tenia. Encara ho deia com que s'hi estigués allà. Pobre home... Me'n recordo que un dia va arribar a casa com trastocat, com atontat. La tia li insistia que mengés alguna cosa, però no tenia gana. Només deia que no li passava res, que no li passava res. Estava atabalat amb això. Els va haver de deixar que es morissin. No els va poder socórrer. Eren dolents, eh. Molt. Quan ho explicava, m'esgarrifava. Ho escoltava tot. Es veu que l'amo li va dir: "Roqueta,

ni que ho vegis no pots parar perquè et mataran a tu". No tenien escrúpols aquella gent. Era la guerra.

Quan va acabar la guerra vostè només tenia vuit anys. Com recorda l'entrada de les tropes nacionals a Manresa?

Recordo que vuit avions es van passejar pel cel i van fer com una estrella, com una espècie de ram. Llavors el meu pare em va dir que anés allà a La Creadora, que n'hi deien La Saldadora, a buscar estovalles, tovallons, llençols... Ho regalaven com aquell qui diu. Hi vaig anar i en vaig carregar forces.

Va veure els soldats pels carrers de Manresa?

Sí. Recordo que un soldat *moro* em va ensenyar les monedes que serien vàlides. Aquell mateix soldat va anar a espetergar al pis de sobre de casa, que estava buit. Quan em va veure em va dir: "*Miralaaa, yo la conozco!*". "I jo també!", li vaig respondre. I vaig marxar. El pare patia perquè un d'aquells no volgués anar amb la meva germana, que era més gran que jo i que era molt maca. I s'estava allà a l'escala vigilant. Jo era més petita i em deixava anar al pati a jugar. Però a la meva germana sí que la vigilava. Aquells paios... Cuidado!

Malgrat ser tan petita, se n'adonava de la misèria que hi havia?

N'era ben conscient. Ho vam passar molt malament. Molt, molt, molt. Sé que era el dia de Pasqua i la tia se'n va anar a la carretera de Vïc a fer tres hores de cua per un quilo de bledes. Tres hores! Tres hores per unes quantes bledes, que ni això podíem menjar. I me'n recordo que li vaig dir a la tia que comprés el menjar a les pageses per estalviar-se la cua. I ella em va dir que ja no n'hi

Pepita Roqueta Reig fotografiada durant la seva joventut. / Arxiu particular.

havia. No n'hi havia. Clar, tothom corria. Fins i tot, havíem d'anar a buscar el pa a Santpedor. Hi anàvem a peu, eh. Anar i tornar. I a Artés també hi havíem anat a buscar menjar, però agafàvem la bicicleta. El pare pedalava i jo allà enfilada. Però un dia em va dir que no podia més, que havíem d'agafar el cotxe de línia perquè quedava rebenat. A Artés el meu pare hi tenia uns amics i ens quedàvem a passar uns quants dies i ens donaven menjar. Eren uns pagesos i ens donaven coses del camp, i mira, llavors uns quants dies menjàvem bé... Però durant la guerra ho vam passar molt malament, les coses com siguin.

Va passar molta gana.

Molta! (*Exclama*). Sí, molta gana. Hi havia molta misèria. Escoltava com la tia li deia al meu pare que ja li agradaria poder comprar més coses però que no tenia més cèntims. Compraven lleties i gra. El meu pare em demanava què volia per

menjar i jo sempre li demanava guixes... Vam passar gana, molta gana. Els amos del pis no en passaven tanta. Ens maltractaven i ells *jalaven* a base de bé. I nosaltres goita, anar mirant.

La gana es va acabar amb la fi de la guerra?

Quan es va acabar la guerra, ens vam anar situant tots i ens vam anar defensant. Vaig entrar a treballar a Cal Manubens quan era molt jove. Vaig estar de sort. Sempre em van tractar molt bé. Allà em feien obrir la porta. També feiem cintes, que eren molt maques, i tapapunts... Hi vaig treballar molt de gust. Sempre pagaven a l'hora i cada mes ens donaven un paquet amb menjar, que si arròs, sucre, lleties, sabó... A casa meva ja ho esperaven perquè anàvem molt justos.

A quina edat va entrar a treballar a Cal Manubens?

No ho sé exactament. El que sí que recordo és que

ens feien amagar quan venien els inspectors perquè no teníem l'edat legal per treballar. Érem massa joves. "Correu, correu", ens deien, i ens feien amagar en un *quarto* on posaven les coses del drapaire per vendre. Ens feien estar en silenci, ben quietes fins que marxaven. Érem una bona colla les que ens feien estar tancades a l'habitació.

Després d'una guerra civil traumàtica, a vostè li va tocar viure la seva adolescència i joventut en els inicis de la dictadura franquista. Va poder gaudir d'aquells anys?

La meva joventut la vaig disfrutar, he de dir la veritat. Anava a les sardanes, a veure el Francisco [el seu marit]. Era molt bona persona, molt. I molt guapo! *(Somriu en recordar-lo i se li il·luminen els ulls)*. El primer cop que el vaig veure ja em vaig fixar amb ell. Em va dir que li havia d'ensenyar a

ballar sardanes, i jo ja vaig veure de seguida que m'agradava.

Anàveu molt a ballar?

Sí que hi anàvem, però jo no n'he sabut mai. El Francisco sí que en sabia. Li encantava ballar. Jo sempre he sigut més de sardanes, ui com m'agradaven! Les feien a la Plana de l'Om, a la plaça... M'agradaven molt. I sempre hi havia gent.

I a part d'anar a sardanes, a vostè què li agradava fer més?

M'agradava molt anar a passejar amb les meves amigues. Voltàvem per Manresa, anàvem a sardanes i a tot arreu. Ho passàvem molt bé.

I rèieu molt?

Sí, rèiem molt. Érem joves i tot ens feia riure.

La Pepita mira a càmera i somriu en una imatge presa l'octubre de 2020. / Aleix Solernou Puig.